

**ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЕКТА BG051PO001- 3.1.09-0016
„КАРИЕРНО ИЗРАСТВАНИЕ И ПОВИШАВАНЕ НА
КВАЛИФИКАЦИЯТА НА АКАДЕМИЧНИЯ СЪСТАВ В УАСГ”**

Б. Белев¹, К. Младенов², Ек. Сентова³

***Ключови думи:** кариерно израстване, академичен състав, висше образование, оперативна програма, европейски фондове*

***Научна област:** проблеми на висшето техническо образование, човешки ресурси*

РЕЗЮМЕ

Представени са основните дейности и по-важните резултати от изпълнението на проекта BG051PO001-3.1.09-0016 „Кариерно израстване и повишаване на квалификацията на академичния състав в УАСГ”, който беше реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от ЕСФ на ЕС. Направени са изводи за значението на проекта и препоръки за създаване на система за продължаващо обучение на академичния състав на УАСГ, за изграждане на постоянно действаща система за анкетни проучвания и дългосрочно партньорство с браншовите и професионалните организации, в които членуват потенциалните работодатели на младите инженери, архитекти и урбанисти.

Проектът има съществен принос за подобряване на качеството на обучение, повишаване на конкурентоспособността на университета и създаване на по-добри условия за балансирано кариерно развитие на академичния състав.

¹ Борислав Белев, проф. д-р инж., Строителен факултет, УАСГ, бул. „Хр. Смирненски“ 1, 1046 София, e-mail: belev_fce@uacg.bg

² Коста Младенов, проф. д-р инж., Хидротехнически факултет, УАСГ, бул. „Хр. Смирненски“ 1, 1046 София, e-mail: mladenov_fhe@uacg.bg

³ Екатерина Сентова, доц. д-р арх., Архитектурен факултет, УАСГ, бул. „Хр. Смирненски“ 1, 1046 София, e-mail: ksentova_far@uacg.bg

1. Въведение

Проектът BG051PO001-3.1.09-0016 „Кариерно израстване и повишаване на квалификацията на академичния състав в УАСГ” беше реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от ЕСФ, по схема BG051PO001-3.1.09 Система за квалификация и кариерно израстване на преподавателите във висшите училища и Приоритетна ос 3: Подобряване на качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието.

Проектното предложение беше подготвено в периода април–май 2012 г., а проектът беше изпълнен в периода 23.04.2013 г. – 31.12.2014 г. При планирането на проектните дейности бяха взети предвид Насоките за кандидатстване, публикувани от договарящия орган – ГД СФМОП към МОН, актуалното състояние, структура и потребности на академичния състав в УАСГ и действащата нормативна база в сферата на висшето образование.

Бяха отчетени и следните по-важни предизвикателства, които произтичат от членството на Р България в Европейския съюз – широки възможности за мобилност и обучение на студенти в други европейски страни, процесът на въвеждане на европейските норми и стандарти в проектирането и строителството и силно конкурентната среда, в която са принудени да работят университетите от нашето професионално направление. Други фактори, които несъмнено оказват влияние върху висшето образование в областта на архитектурата, строителството и геодезията, са демографските проблеми и миграцията на млади и квалифицирани хора, кризата в строителния отрасъл и трудната реализация на завършващите инженери и архитекти на пазара на труда.

2. Общи цели на проекта

Общите цели, поставени пред проекта, са подобряване на качеството на обучение във всички факултети, повишаване на адаптивността на университета чрез усъвършенстване на ключовите и професионалните компетентности на академичния му състав и създаване на по-добри условия за неговото балансирано кариерно развитие. Тези цели са в съзвучие с целите и приоритетите на ОП РЧР в сферата на образованието – Подобряване на качеството на образованието и обучение в съответствие с потребностите на пазара на труда, създаване на ефективно работещи образователни институции и устойчиви връзки между образованието, професионалното обучение и бизнеса.

Проектът е в съответствие и с приетата Национална стратегия за учене през целия живот (2008–2013), в която е заложена насока за повишаване на квалификацията (професионална и педагогическа) на учителите и академичния състав.

3. Описание на реализираните дейности и целевите групи

Д1: Обучения, свързани с използване на ИКТ в преподавателската работа;

Д2: Специализирано чуждозиково обучение (английски език);

Д3: Обучения, свързани с методиката на академичното преподаване, методология на научните изследвания и участие в научноизследователски конкурси/програми:

- Д3-А: Курсове по Методика на академичното преподаване;

- ДЗ-Б: Курсове по Концептуализация и дизайн на научното изследване;
- ДЗ-В: Курсове по Разработване на проектни предложения за участие в национални и международни научноизследователски програми;

Д4: Разработване на средства (инструментариум) за оценка на работата на преподавателите и качеството на обучение;

Д5: Разработване на компоненти на система за кариерно израстване.

Дейностите Д1, Д2 и Д3 са ориентирани предимно към по-младите възрастни сегменти (25–54 години), което води до общ брой от около 242 преподаватели. Именно представителите на тези възрастни сегменти, които най-често са с длъжности асистент, главен асистент или доцент, са най-заинтересовани и мотивирани за своето професионално израстване и развитие.

Целевата група за дейности Д4 и Д5 е целият академичен състав на основен трудов договор, чиято численост към м. юни 2012 г. беше 367 преподаватели.

В допълнителна дейност, наречена „Д6: Осигуряване на публичност”, бяха включени всички действия, изисквани от Оперативната програма, за информиране на академичната общност и широката общественост за хода и резултатите на проекта.

Всяка от основните дейности от Д1 до Д5 е представена в отделна статия, написана от водещите експерти-обучители (за Д1, Д2 и Д3), и от членовете на работната група (за дейности Д4 и Д5). Към тези статии беше добавена и статията, изпратена ни от гл.ас. д-р арх. Доника Георгиева, в която тя споделя своите впечатления от участието си в курсове по проекта и наблюдения от специализацията си в университета в Мелбърн, Австралия.

4. Впечатления и резултати от проведените дейности

По дейност Д1 (Обучения, свързани с използване на ИКТ в преподавателската работа) бяха проведени общо 11 курса, които завършиха 123 участници. Курсовете бяха специализирани – за работа с приложения от пакета MS Office (PowerPoint, Excel, Word), компютърна графика (AutoCAD), MATLAB и програмния език Visual Basic (VBA). Беше използвана компютърната база на Университетския информационен комплекс (УИК) и организационният опит на Центъра за продължаващо обучение (ЦПО).

Обученията, проведени по дейност Д1, осигуриха знания и умения у академичния състав, необходими за презентиране на лекционния материал и изнасяне на доклади на научни форуми, по-ефективна комуникация, визуализация и консултиране на студентите, дипломантите и докторантите, без използване на хартиени копия на чертежи и изчисления и по-ефективно моделиране, числено симулиране и анализи в научноизследователската дейност (VBA, MATLAB).

По дейност Д2 (специализирано чуждоезиково обучение) бяха проведени четири курса по английски език с фокус върху архитектурно-строителната терминология. Те бяха завършени от 43 участници. Беше използвана базата и кадровият потенциал на катедра „Приложна лингвистика” към УАСГ. Такъв тип обучение беше необходимо, за да могат повече преподаватели да следят по-задълбочено съвременното развитие на науката и практиката в съответната професионална област (архитектура, строителство и геодезия) и да комуникират по-ефективно с колеги от чужбина. То беше необходимо също и за кадровото осигуряване на англоезичното и чуждоезиковото обучение на студентите по няколко специалности, което се провежда в университета, и за поддържане на студентската мобилност по програма ЕРАЗЪМ с европейските университети-партньори на УАСГ.

По дейност ДЗ-А бяха проведени два курса по методика на академичното преподаване, всеки с хорариум от 50 учебни часа. Основна цел на дейността беше повишаване на педагогическата квалификация на преподавателския състав. В тези курсове, проведени от доц. д-р Ваня Божилова (СУ „Св. Кл. Охридски“), се включиха общо 23 участници.

По дейност ДЗ-Б бяха проведени два курса по концептуализация и дизайн на научното изследване. Основна цел на дейността беше да се подготвят младите преподаватели за правилно планиране и разработване на докторска дисертация. Регулярният прием на докторанти също поражда потребност от това катедрите и факултетите на университета да осигуряват адекватно научно ръководство на докторантите и правилно планиране на тяхната дейност. В тези курсове, проведени от проф. дпн Яна Мерджанова (СУ „Св. Кл. Охридски“), се включиха общо 24 участници.

По дейност ДЗ-В бяха проведени три курса по разработване на проектни предложения за участие в национални и международни научноизследователски програми, в които се включиха 32 участници. Основната цел на дейността беше преподавателите от целевата група да усвоят знания и умения за правилно планиране и изготвяне на проектни предложения за участие в конкурси за финансиране на научни проекти. Това ще повиши конкурентоспособността на научноизследователските екипи и допринесе за по-пълно интегриране на преподавателите от УАСГ в европейското изследователско пространство. В края на дейността беше проведена кръгла маса по проблемите на приобщаването на УАСГ към европейското изследователско пространство.

На всички преподаватели, завършили курсове по проекта, бяха издадени удостоверения за завършено обучение. Тържественото връчване на удостоверенията даваше възможност за максимално широко информиране на академичната общност за напредъка на проекта (фиг. 1). Кратки репортажи за тези тържества бяха публикувани на сайта на Университета. Общата равностетка за дейности Д1, Д2 и Д3 е, че бяха проведени 22 курса с общо 245 участници. Броят на преподавателите, участвали в тях, е 112, т.е. значителен брой от включените в обученията преподаватели са участвали в повече от един курс по проекта.

Фиг. 1. Тържество за връчване на удостоверенията за завършено обучение на преподаватели от целевата група

По дейност Д4 на проекта (Разработване на средства (инструментариум) за оценка на работата на преподавателите и качеството на обучение) беше предвидено да бъдат създадени и тествани анкетни карти за завършващите студенти, преподавателите и потенциалните работодатели на завършилите инженери и архитекти. Дейността беше реализирана от работна група с представители на всички факултети и с участие на началника на учебния отдел на Университета и външен консултант. Двата основни етапа на дейността се осъществиха през периода септември 2013 – юли 2014 година.

В рамките на проекта тази дейност имаше двустранна цел – първо, да създаде и апробира инструментариум за проучване на мнението на основните участници и заинтересовани страни за качеството на подготовката на млади специалисти във висшето училище и второ, да установи съществени проблеми и възможности за подобряване на тази подготовка, на базата на реални механизми на сътрудничество и партньорство между висшето училище и потенциалните работодатели. В някои от заседанията на работната група участваха представители на Студентския съвет и завеждащият Студентския кариерен център на УАСГ, привлечани за обсъждане на конкретни проблеми.

Бяха създадени и тествани форми на анкетни карти за завършващи студенти, за преподаватели и потенциални работодатели. След завършване на процеса по обработка и анализ на данните от всички тествания бяха финализирани окончателните форми на анкетните карти.

Тестването на анкетните карти за потенциалните работодатели беше извършено както на хартиен носител, така и с електронен вариант чрез изпращане по електронната поща, със съдействие на някои професионални организации (КАБ) и осигуреното партньорство от страна на Камарата на строителите в България (КСБ).

С цел по-ефективна обработка на значителния обем информация, генерирана при тестовото анкетиране, бяха създадени програмни модули за електронно попълване на анкетните карти за завършващите студенти, модул за обработка на резултатите от анкетно проучване и модул за анализ и визуализация на резултатите. Тези модули могат да бъдат използвани и след завършване на настоящия проект при регулярните анкетни проучвания, провеждани от Университета.

В края на дейността работната група изготви заключителен доклад по дейност Д4, в който са описани цялостният процес по създаване на набора от анкетни карти, изследователският подход, приложен при разработването на инструментариума, извършените анализи с основни изводи, препоръки и предложения за бъдещо прилагане. Докладът (в обем 193 стр. с приложенията към него) е предоставен на академичното ръководството на Университета, деканските ръководства на факултетите и на директора на ДПЛФК.

Инструментариумът може да се адаптира и обогатява на факултетно ниво в бъдеще според приоритетите, специфичните характеристики и потребности за професионалната подготовка на младите специалисти, обучавани в УАСГ. В това направление е открита значителната роля на Кариерния център на Университета като ключов фактор в организацията и реализацията на залаганите дейности, които обхващат комплекс от мерки за осъществяване на ефективно сътрудничество между висшето училище и социалните партньори, чрез създаване и развитие на университетска комплексна кариерно-алумни мрежа.

По дейност Д5 на проекта (Разработване на компоненти на система за кариерно израстване) беше предвидено да се проучи опитът и добрите практики на няколко европейски университета по разработване и прилагане на система за кариерно израстване на академичния състав. Основните задачи по тази дейност, поставени пред работната група, осъществяваща дейности Д4 и Д5, бяха да направи актуализация на съще-

ствуващата методика за атестиране на преподавателите съобразно промените в законодателството (ЗРАСРБ и др.), както и на вътрешната наредба за определяне на нормативна и наднормативна заетост. Крайната цел е в дългосрочен план да се реализират действащ механизъм за обективна оценка на всеки член на академичния състав, както и благоприятни условия и стимули за балансирано кариерно развитие.

Дейност Д5 беше реализирана в три работни етапа от септември 2013 г. до декември 2014 г. Формулираните през първия етап основни насоки и направления за бъдещо актуализиране и осъвременяване на Методиката за атестиране и Наредбата са доразвити с конкретни предложения, съгласувано с академичния състав, деканските ръководства на петте факултета в УАСГ и административното ръководство. Техни представители са участвали на съвместни заседания с работната група при обсъжданията на основни въпроси от структурата и съдържанието на изготвяните проекти за актуализация на двата важни вътрешни нормативни документа. Работата по тази дейност беше специфична и много трудна, тъй като някои от постъпилите препоръки и становища от отделни катедри често бяха взаимно изключващи се.

Като специфична и много важна за постигане на общите цели на проекта трябва да се отбележи дейност Д6 (Осигуряване на публичност), която беше осъществена при пълно спазване на правилата на Договарящия орган и европейските директиви. Като по-важни мероприятия по дейност Д6 могат да се отбележат проведените две конференции (начална и заключителна) и публикациите в национални печатни медии – вестник „Строителство-градът“ и вестник „Строител“, издание на КСБ. За осигуряване на публичност допринесе и широкото и системно анонсиране на предстоящите курсове по проекта чрез покани към целевата група на сайта на УАСГ.

5. Изводи и препоръки

Проектът BG051PO001-3.1.09-0016 „Кариерно израстване и повишаване на квалификацията на академичния състав в УАСГ” постави началото на един много важен за развитието на университета процес на преосмисляне на основните принципи и подходи за осигуряване на балансирано кариерно развитие на академичния състав.

Проведените курсове за повишаване на квалификацията получиха значителна подкрепа и одобрение, особено сред по-младите преподаватели. Многократно до екипа за управление на проекта достигаха формални и неформални препоръки курсовете от този тип да продължат да бъдат провеждани и след приключването на проекта. Това поставя на дневен ред необходимостта от създаване на система за продължаващо обучение на академичния състав, с регулярно провеждани курсове по „Методика на академичното преподаване”, специализирано чуждоезиково обучение, приложения на ИКТ и др.

Друг много важен ефект от проекта беше възможността за взаимно опознаване между преподавателите от различни факултети. В курсове като „Разработване на проектни предложения ...”, (дейност Д3-В) бяха поставени основите на нови партньорства между преподаватели с различни професионални интереси и квалификация, които ще дадат по-нататъшен тласък на научноизследователската дейност и възможности за решаване на мултидисциплинни проблеми чрез обединяване на творческия потенциал на университетски преподаватели с различни специалности и опит.

Работата по дейност Д4 потвърди още веднъж значението на едно работещо и дългосрочно партньорство с браншовите и професионални организации като КСБ, КАБ и КИИП за получаване на достоверна обратна връзка за качеството на обучение,

което е от решаващо значение за успешно реализиране на завършващите инженери, архитекти и урбанисти на пазара на труда и необходимостта от изграждане на постоянно действаща система за анкетни проучвания и университетска кариерно-алумни мрежа, които да служат като основа за непрекъснато усъвършенстване на качеството на обучение в съответствие със съвременните потребности и изисквания. Усъвършенстването на системата за кариерно израстване на академичния състав и нейните компоненти трябва да бъде сред приоритетите на университетското ръководство.

Благодарности

Екипът за управление на проекта изказва искрена благодарност на следните лица и организации:

- на ОП „Развитие на човешките ресурси” за предоставената безвъзмездна финансова помощ за реализиране на проекта;
- на Договарящия орган (ГД СФМОП към МОН) за оказаното съдействие и експертна помощ при изпълнението на дейностите по проекта, в лицето на експертите Галя Дудинска, Павлина Тодорова, Петя Андреева, Даниела Николова и Стефка Пилева-Малиновска;
- на Ректорското ръководство на УАСГ за цялостната подкрепа и доверие;
- на преподавателите от УАСГ и СУ „Св. Кл. Охридски” – експерти-обучители, провели курсовете по дейности Д1, Д2 и Д3 и на техническите сътрудници инж. Радка Видьова и инж. Диана Ценова;
- на членовете на работната група по дейности Д4 и Д5 и консултанта – проф. д-н. Яна Мерджанова;
- на техническия сътрудник към екипа за управление инж. Росица Рачева за всеотдайността и точността при изпълнението на поставените ѝ задачи;
- на представителите на медиите за информирането на широката общественост за проекта;
- на ръководствата на КСБ и КАБ (София-град) за сътрудничеството по тестване на анкетите за работодатели;
- на Студентския съвет и Кариерния център при УАСГ, ръководен от Кристиан Либих;
- на деканските ръководства, с които работната група по Д4 и Д5 проведе поредица от обсъждания;
- на преподавателите от целевата група, които отделиха от своето време и положили усилия, за да завършат успешно курсовете по проекта.

Постъпила: януари 2015 г.

**GENERAL PRESENTATION OF PROJECT BG051PO001-3.1.09-0016
“CAREER DEVELOPMENT AND ENHANCING OF
QUALIFICATION OF ACADEMIC STAFF OF UACEG”**

B. Belev¹, K. Mladenov², E. Sentova³

Keywords: *career development, academic staff, higher education, operational programme, EU funds*

Research area: *issues in higher technical education, human resources*

ABSTRACT

The paper presents the basic activities and more essential results from the execution of the project BG051PO001-3.1.09-0016 “Career development and enhancing of qualification of academic staff of UACEG”, implemented with the financial support of Operational Program "Human Resources Development", co-financed by the European Social Fund of the European Union.

Conclusions for the importance of the project are drawn and recommendations are given for creating a system for continuing education of the academic staff, maintaining a system for surveying and long-term partnership with industry associations representing the prospective employers of UACEG graduates.

The project has made an essential contribution towards enhancing the quality of teaching, increasing the competitiveness of the university and creating better conditions for balanced career development of the academic staff.

---

¹ Borislav Belev, Prof. Dr. Eng., Dept. “Steel, Timber and Plastic Structures”, UACEG, 1 H. Smirnenski Blvd., Sofia 1046, e-mail: belev_fce@uacg.bg

² Kosta Mladenov, Prof. Dr. Eng., Dept. “Technical Mechanics”, UACEG, 1 H. Smirnenski Blvd., Sofia 1046, e-mail: mladenov_fhe@uacg.bg

³ Ekaterina Sentova, Assoc.Prof. Dr. Arch., Dept. “Industrial and Agricultural Buildings”, UACEG, 1 H. Smirnenski Blvd., Sofia 1046, e-mail: ksentova@uacg.bg